

Polismyndighetens behandling av personuppgifter vid Ekobrottskansliet

1. SAMMANFATTNING

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har granskat Polismyndighetens behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten vid Ekobrottskansliet.

Den personuppgiftsbehandling som har granskats har i huvudsak skett i enlighet med polisdatlagen (2010:361) (PDL). Nämnden riktar dock kritik mot Polismyndigheten på följande punkter.

- Det närmare ändamålet med behandlingen av personuppgifter är för vitt formulerat.
- Det framgår i vissa fall inte tillräckligt tydligt av särskilda upplysningar eller på något annat sätt vilket närmare ändamål personuppgifterna behandlas för.
- I vissa fall framgår det inte tillräckligt tydligt vilka personer som inte är misstänkta för brott.

Nämnden konstaterar att viss personuppgiftsbehandling som sker i mappstruktur har svårt att leva upp till de krav som ställs i PDL. Detta gäller bland annat upplysningen om att personer inte är misstänkta och behandlingen av känsliga personuppgifter. Nämnden förutsätter därför att det inom ramen för Polismyndighetens pågående reformarbete vidtas åtgärder för att säkerställa att all personuppgiftsbehandling som förekommer i mappstrukturen sker i enlighet med PDL.

Polismyndigheten anmodas att senast den 14 oktober 2016 till nämnden redovisa vilka åtgärder som vidtagits med avseende på de brister i mappstrukturen som nämnden nu påtalar.

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	1
2. BAKGRUND	3
2.1 Underrättelseverksamhet	3
2.2 Underrättelseverksamheten vid Ekobrottskansliet	3
3. UTREDNINGEN	4
3.1 Syfte.....	4
3.2 Genomförande	4
3.3 Exempel.....	5
4. ÄNDAMÅL	6
4.1 Rättsliga utgångspunkter	6
4.2 Vad har granskningen visat?.....	6
4.3 Nämndens bedömning	6
5. UPPLYSNINGAR OM ÄNDAMÅLET MED BEHANDLINGEN (SÅ KALLAD MÄRKNING)	7
5.1 Rättsliga utgångspunkter	7
5.2 Vad har granskningen visat?.....	8
5.3 Nämndens bedömning	8
6. UPPLYSNINGAR OM PERSONER SOM INTE ÄR MISSTÄNKTA (SÅ KALLAD MÄRKNING).....	8
6.1 Rättsliga utgångspunkter	8
6.2 Vad har granskningen visat?.....	9
6.3 Nämndens bedömning	9
7. BEHANDLINGEN AV KÄNSLIGA PERSONUPPGIFTER	10
7.1 Rättsliga utgångspunkter	10
7.2 Vad har granskningen visat?.....	10
7.3 Nämndens bedömning	11
8. GALLRING AV PERSONUPPGIFTER.....	11
8.1 Rättsliga utgångspunkter	11
8.2 Vad har granskningen visat	11
8.3 Nämndens bedömning	12
9. AVSLUTANDE SYNPUNKTER	13
10. BESLUT	13

2. BAKGRUND

2.1 Underrättelseverksamhet

Underrättelseverksamhet innebär att polisen samlar in och bearbetar uppgifter som tyder på brottslig verksamhet utan att det finns någon misstanke om ett konkret brott. Verksamheten syftar till att skapa en bild av brottsligheten som kan användas som underlag för olika beslut. Det kan vara fråga om att inleda förundersökning eller att genomföra insatser för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott. Uppgifter om personer får i många fall samlas in även om personerna inte är misstänkta för brott. Underrättelseverksamheten är inte reglerad i samma utsträckning som utredningsverksamheten. Behandlingen av personuppgifter i underrättelseverksamhet är därför särskilt känslig ur ett integritetsperspektiv.

Under de senaste åren har Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden i olika sammanhang granskat hur polisen behandlat personuppgifter i underrättelseverksamheten. Nämnden har bland annat riktat kritik mot behandlingen av personuppgifter i underrättelseverksamheten vid dåvarande polismyndigheterna i Västra Götaland och Östergötlands län.¹ Under år 2015 har nämnden bland annat granskat och riktat viss kritik mot Polismyndighetens behandling av uppgifter avseende barn i underrättelseverksamheten.²

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden beslutade den 25 mars 2015 att genomföra en granskning av om Polismyndighetens behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten vid Ekobrottskansliet är förenlig med polisdatalagen (2010:361) (PDL). Polismyndigheten är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som sker med stöd av PDL vid Ekobrottsmyndigheten (2 kap. 4 § PDL).

2.2 Underrättelseverksamheten vid Ekobrottskansliet

Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet för bekämpning av ekonomisk brottslighet. Vid myndigheten bedrivs också polisiär verksamhet, bl.a. underrättelseverksamhet. Denna verksamhet leds och styrs av Ekobrottskansliet vid Polismyndighetens Nationella operativa avdelning.

Det arbetar cirka 220 personer vid Ekobrottskansliet, varav cirka 50 i Ekobrottskansliets underrättelseverksamhet. Underrättelseverksamhet har bedrivits vid Ekobrottsmyndigheten sedan år 2005. Underrättelseverksamheten

¹ Nämndens uttalande den 11 december 2014 ”Polismyndigheten i Östergötlands läns behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten” (dnr 69-2014) och nämndens uttalande den 11 december 2014 ”Polismyndigheten i Västra Götalands behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten” (dnr 67-2014).

² Se exempelvis nämndens uttalande den 18 november 2015 ”Polismyndighetens behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten vid polisregion Mitt” (dnr 32-2015).

bedrivs vid fem polisoperativa enheter – Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping och Umeå. Enheterna leds av kommissarier.

Fram till augusti 2013 behandlades personuppgifter huvudsakligen i en så kallad särskild undersökning enligt gamla polisdatalagen (1998:204). Därefter har behandlingen skett i en gemensamt tillgänglig uppgiftssamling enligt PDL. I samband med att den särskilda undersökningen avslutades skedde en successiv överföring av dokument till uppgiftssamlingen. Ett stort antal dokument gallrades då. Av sammanlagt 8 000 dokument överfördes knappt 700.

3. UTREDNINGEN

3.1 Syfte

Följande frågor har stått i fokus för nämndens granskning.

- Finns det ett tillräckligt preciserat *närmare ändamål* med behandlingen av personuppgifter och finns det ett konkret behov av behandlingen för det närmare ändamålet? (avsnitt 4)
- *Framgår* det närmare ändamålet med behandlingen tillräckligt tydligt när personuppgifter är gemensamt tillgängliga? (avsnitt 5)
- Behandlas *känsliga personuppgifter* endast när det är absolut nödvändigt som komplement till annan behandling? (avsnitt 7)
- *Gallras* personuppgifter i rätt tid? (avsnitt 8)

Därtill har nämnden funnit anledning att i några fall granska frågan om det vid behandlingen av gemensamt tillgängliga personuppgifter framgår tillräckligt tydligt vilka personer som inte är misstänkta. (avsnitt 6)

3.2 Genomförande

Den 16 och 25 september 2015 genomförde delar av nämndens kansli en inspektion av Polismyndighetens behandling av personuppgifter i Ekobrottskansliets underrättelseverksamhet. Personuppgiftsbehandling i denna verksamhet sker huvudsakligen i en uppgiftssamling, där personuppgifter behandlas dels med hjälp av ett it-system som kallas Surfa2, dels i olika dokument som finns i en katalog på en åtkomstsskyddad server (i det följande kallad mappstrukturen).

Vid inspektionen gjordes en översiktlig granskning av flera dokument och filer från Surfa2 och mappstrukturen. I Surfa2 valdes dokument ut med hjälp av i förväg bestämda sökkriterier. I mappstrukturen granskades dokument som låg i mappar, vars namn indikerade att personuppgifter kunde behandlas där.

På nämndens begäran har Polismyndigheten besvarat olika frågor om personuppgiftsbehandlingen avseende tretton av dessa dokument.

3.3 Exempel

I följande avsnitt används vissa av dokumenten som exempel på olika typer av brister. Nedan följer en kort beskrivning av de dokument som nämnden kommer att använda som exempel i ett eller flera av de avsnitt som följer. Av sekretesskäl kan någon närmare förklaring av vad dokumenten gäller inte lämnas. I samtliga fall rör det sig emellertid om uppgifter om personer som har pekats ut med namn och personnummer eller födelsedatum.

Följande exempel har hämtats från Surfa2.

Exempel 1 innehåller uppgifter om att en person har varit anställd vid ett företag, vars företrädare misstänks vara inblandade i ekonomisk brottslighet. Dokumentet är från år 2013. Av en anteckning framgår att uppgifterna behövs för kartläggning av grov organiserad brottslighet.

Exempel 2 innehåller uppgifter om att en person är suppleant i ett bolag, vars företrädare misstänks för ekonomisk brottslighet. Dokumentet är från år 2014.

Exempel 3 innehåller uppgifter om att en person deltar i ett kriminellt nätverk som misstänks för omfattande ekonomisk brottslighet. Ett dokument är från år 2012 och ett annat dokument är från år 2013.

Exempel 4 innehåller uppgifter om en minderårig person som har kontakter på Internet. Personen utgör en länk mellan två personer som misstänks för ekonomisk brottslighet. Dokumentet är från år 2014.

Exempel 5 innehåller uppgifter om att ett yngre barn misstänks för bl.a. penningtvätt. Dokumentet är från år 2014.

Följande exempel har hämtats från mappstrukturen.

Exempel 6 innehåller uppgifter om en persons eventuella kopplingar till brottslig verksamhet, som innefattar bland annat narkotikabrott, vapenbrott och ekonomisk brottslighet. Dokumentet är från år 2014 och innehåller bland annat en omfattande kartläggning av personens släktförhållanden.

4. ÄNDAMÅL

4.1 Rättsliga utgångspunkter

En grundläggande förutsättning för att personuppgifter ska få behandlas enligt PDL är att de behövs i polisens brottsbekämpande verksamhet, exempelvis i underrättelseverksamheten (2 kap. 7 § 1 PDL).

Dessutom får personuppgifter samlas in endast för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål (*närmare ändamål*). Fler uppgifter än vad som är nödvändigt med hänsyn till dessa närmare ändamål får inte behandlas. Uppgifter får heller inte behandlas för ändamål som är oförenliga med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in (2 kap. 2 § 1 st. 3 PDL och 9 § 1 st. c, d och f personuppgiftslagen [1998:204]) (PUL).

4.2 Vad har granskningen visat?

För den gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingen har Polismyndigheten fattat beslut om för vilka närmare ändamål uppgifter får behandlas (i det följande kallat SUS-beslutet). Av sekretesskäl kan Polismyndighetens SUS-beslut inte återges närmare. I huvuddrag anges att uppgifterna behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka ekonomisk och organiserad brottslighet.

Nämnden har begärt att myndigheten ska uppge om den beskrivning som framgår av SUS-beslutet utgör ett tillräckligt preciserat ändamål.

Polismyndighetens svar kan sammanfattas på följande sätt. För att utifrån PUL:s bestämmelser bedöma om ändamålet är precist bör primärt ses till vad som redan stadgas genom 2 kap. 2 § 1 st. 3 och 2 kap. 7 § PDL. Om personuppgiftsbehandling sker inom dessa bestämmelsers ramar, så ska behandlingen anses ske för tillräckligt preciserade ändamål enligt 9 § 1 st. c PUL.

4.3 Nämndens bedömning

Noga formulerade och preciserade närmare ändamål är viktiga för att säkerställa att varje registrering av en ny personuppgift fyller ett reellt och legitimt behov. En uppgiftssamling med ett oprecist ändamål ger inga ramar för personuppgiftsbehandlingen och leder till att integritetsskyddet sätts ur spel. I underrättelseverksamheten är det av särskild betydelse att ändamålsbestämningen är tillräckligt preciserad eftersom det i stor utsträckning saknas andra begränsande regler av det slag som finns i utredningsverksamheten.

Av 2 kap. 7 § PDL framgår de primära ändamålen för vilka personuppgifter får behandlas i polisens brottsbekämpande verksamhet. Dessa ändamål utgör

den yttre ramen inom vilken Polismyndighetens behandling av personuppgifter får ske. I punkt 1 anges att personuppgifter får behandlas om det behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. Denna yttre ram utgör i sig ingen effektiv begränsning av vad som får behandlas, eftersom någon tillräcklig konkret behovsprövning knappast kan göras mot ett sådant vitt formulerat ändamål. Mot en sådan tolkning talar också att PDL utöver de generella ändamålsbestämmelserna i 2 kap. 7 § PDL innehåller en uttrycklig hänvisning till PUL:s bestämmelse om särskilda insamlingsändamål.

Nämnden anser att det närmare ändamålet i det granskade SUS-beslutet är för vitt formulerat för att uppfylla det avsedda integritetsskyddet. Nämnden kan ha viss förståelse för att det inom Ekobrottskansliets verksamhet är svårt att dela upp personuppgiftsbehandlingen i flera uppgiftssamlingar med olika närmare ändamål. Att som i förevarande fall ange ett närmare ändamål i SUS-beslutet som i princip sammanfaller med Ekobrottskansliets hela verksamhetsområde är dock inte acceptabelt. Om det närmare ändamålet är alltför vitt formulerat finns en risk att det skapas en ”bra att ha”-uppgiftssamling med personuppgifter som det egentligen inte finns något konkret behov av. Nämnden uppmanar därför Polismyndigheten att vidta åtgärder för att säkerställa att personuppgiftsbehandlingen vid Ekobrottskansliet sker utifrån närmare preciserade ändamål.

5. UPPLYSNINGAR OM ÄNDAMÅLET MED BEHANDLINGEN (SÅ KALLAD MÄRKNING)

5.1 Rättsliga utgångspunkter

Det måste vid varje tidpunkt vara känt för vilket närmare ändamål som en viss personuppgift behandlas. När en uppgift behandlas i en enskild tjänstemans dator eller av en liten, klart avgränsad projektgrupp vet den handläggande tjänstemannen varför uppgiften behandlas.³ När uppgifter är gemensamt tillgängliga blir det däremot svårare för de personer som kan komma i kontakt med uppgifterna att få sådana upplysningar. Enligt PDL ska därför det närmare ändamålet alltid *framgå* i anslutning till sådana uppgifter i gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingar (3 kap. 3 § PDL).

Om det inte framgår på något annat sätt, måste en särskild upplysning om det närmare ändamålet lämnas. Om polisen möjliggör så kallade fritextsökningar i ett flertal sammanlänkade system, bör det redan av träffbilderna framgå för vilket eller vilka ändamål en viss personuppgift behandlas. Om det till exempel framgår att uppgiften behandlas i ett underrättelseprojekt som har ett tydligt definierat ändamål, är detta normalt tillräckligt.⁴

³ Prop. 2009/10:85 s. 147.

⁴ Prop. 2009/10:85 s. 148 och s. 339.

5.2 Vad har granskningen visat?

Nämnden har frågat Polismyndigheten på vilket sätt det närmare ändamålet framgår för behandlingen av personuppgifter i vissa dokument i Surfa2 och mappstrukturen, bland annat avseende exempel 1, 2, 4 och 6.

Enligt Polismyndigheten framgår det närmare ändamålet av att uppgiften behandlas inom ramen för den aktuella uppgiftssamlingen, som omfattar ekonomisk brottslighet och grov organiserad brottslighet. I vissa fall framgår det närmare ändamålet av det aktuella dokumentet. Dessutom framgår det närmare ändamålet för uppgifter som behandlas i Surfa2 av särskilda ikoner länkade till dokumenten, så kallade temalänkar. I tre av de fyra exemplen har Polismyndigheten efter nämndens inspektion förtydligat temalänkarna.

5.3 Nämndens bedömning

Eftersom alla uppgifter i den granskade uppgiftssamlingen är gemensamt tillgängliga gäller kravet på att det närmare ändamålet ska framgå i anslutning till sådana uppgifter. Nämnden konstaterar att det vid inspektionen i vissa fall inte framgick tillräckligt tydligt av särskilda upplysningar eller på något annat sätt vilket närmare ändamål personuppgifterna behandlas för.

Om det närmare ändamålet inte framgår tydligt redan av träffbilden vid en sökning eller av den text som uppgiften finns med i, måste detta framgå på något annat sätt i anslutning till den aktuella personuppgiftsbehandlingen. Det är alltså inte tillräckligt att det närmare ändamålet i och för sig kan utläsas av SUS-beslutet. Såsom nämnden tidigare konstaterat bör det i vart fall framgå av träffbilden eller av texten i ett dokument vilket SUS-beslut som gäller, förutsatt att detta beslut innehåller ett tillräckligt preciserat närmare ändamål.⁵

Efter Polismyndighetens förtydligande av tematiseringen framgår numera ett närmare ändamål av träffbilden i alla fall utom ett. I exempel 6, som behandlas i mappstrukturen, framgår dock inte det närmare ändamålet tillräckligt tydligt av dokumentet eller på något annat sätt. Nämnden förutsätter att åtgärder vidtas för att komma till rätta med denna brist.

6. UPPLYSNINGAR OM PERSONER SOM INTE ÄR MISSTÄNKTA (SÅ KALLAD MÄRKNING)

6.1 Rättsliga utgångspunkter

Om en uppgift som är gemensamt tillgänglig avser en person som inte är misstänkt för brott, eller för att ha utövat eller komma att utöva brottslig verksamhet, ska det alltid *framgå* att personen inte är misstänkt (3 kap. 4 §

⁵ Nämndens uttalande den 11 december 2014 ”Polismyndigheten i Östergötlands läns behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten” (dnr 69-2014).

1 st. PDL). Om det inte framgår av sammanhanget måste en särskild upplysning om att personen inte är misstänkt lämnas.

6.2 Vad har granskningen visat?

När uppgifter behandlas i Surfa2 använder Polismyndigheten en speciell länk för att visa vilka personer som inte är misstänkta för brott i ett visst sammanhang och vilka som är misstänkta. I exempel 5 har ett yngre barn i den aktuella länken angetts som ”huvudman” och ”misstänkt för brott”.

För personuppgifter som behandlas i mappstrukturen saknas det särskilda funktioner för att visa vilka personer som inte är misstänkta. Enligt Polismyndigheten går detta istället att utläsa av sammanhanget.

Nämnden har begärt att myndigheten ska utveckla för vilket brott eller vilken brottslig verksamhet det yngre barnet är misstänkt för. När det gäller exempel 6 har myndigheten ombetts att utveckla om personen är misstänkt för brott och i sådana fall vilken brottslig verksamhet misstänkarna avser.

Myndigheten har sammanfattningsvis uppgett följande. I exempel 5 framgår numera att barnet inte är misstänkt för brott. När det gäller exempel 6 framgår att resultatet av underrättelsearbetet, som sammanfattas i dokumentet, är att det finns ett samband mellan personen och den ekonomiska brottsligheten.

6.3 Nämndens bedömning

Det är av stor betydelse för skyddet av den personliga integriteten att det framgår om uppgifter om en person behandlas för att han eller hon är misstänkt för att ha utövat eller komma att utöva brottslig verksamhet, eller om behandlingen sker av någon annan anledning. Den som tar del av en uppgift ska inte behöva leta i ett omfattande material för att få reda på om den som uppgiften avser är misstänkt eller inte.

I de allra flesta fall som nämnden har granskat i Surfa2 framgick det av sammanhanget när personen inte var misstänkt för brottslig verksamhet. I exempel 5 har ett yngre barn felaktigt angetts som ”misstänkt” och ”huvudman”. Polismyndigheten har efter inspektionstillfället tagit bort misstänkelänken och uppgiften om ”huvudman” avseende barnet. Bristen är därmed åtgärdad.

Nämnden anser att det inte framgår tillräckligt tydligt av dokumentet i exempel 6 om den registrerade personen är misstänkt eller inte. Vad Polismyndigheten har anfört om att personuppgifterna har ett samband med brottslig verksamhet är i sig inte tillräckligt för att det ska framgå om personen är misstänkt eller inte.

Nämnden har i tidigare uttalande konstaterat att viss personuppgiftsbehandling som sker i mappstruktur har svårt att leva upp till de krav som ställs i PDL.⁶ Detta gäller bland annat upplysningen om att personer inte är misstänkta. Nämnden förutsätter därför att det inom ramen för Polismyndighetens pågående reformarbete vidtas åtgärder för att komma till rätta med de systematiska brister som finns vid behandling av personuppgifter i mappstrukturen.

7. BEHANDLINGEN AV KÄNSLIGA PERSONUPPGIFTER

7.1 Rättsliga utgångspunkter

Möjligheterna att behandla uppgifter om en persons ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv (känsliga personuppgifter) med stöd av PDL är mycket begränsade. Det är till exempel aldrig tillåtet att samla uppgifter om enskilda enbart på grund av deras politiska åsikter eller för att de tillhör en viss etnisk grupp. Känsliga uppgifter om en person får bara behandlas som komplement till behandling som sker för andra syften om det är absolut nödvändigt för syftet med den behandlingen (2 kap. 10 § PDL). Med hänsyn till den restriktivitet som ligger i begreppet absolut nödvändigt måste behovet av att komplettera med sådana uppgifter dessutom prövas noga i det enskilda fallet.

7.2 Vad har granskningen visat?

Nämnden har vid granskningen inte funnit någon behandling av känsliga personuppgifter med avseende på de granskade personerna.

Nämnden har dock begärt att Polismyndigheten ska beskriva rutinerna för behandling av känsliga personuppgifter i mappstrukturen.

Polismyndigheten har uppgett följande. Utgångspunkten i handboken för Ekobrottskansliets underrättelseverksamhet är att uppgifter som lagras i den gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingen ska uppfylla kraven enligt PDL. Mer exakta rutiner för behandlingen av känsliga personuppgifter i den särskilda uppgiftssamlingen finns i manualen för SUS och Surfa2, vilken även avser mappstrukturen. Nödvändighetsprövningen görs av varje enskild handläggare. Det faller på varje enskild tjänsteman att göra en bedömning baserat på erfarenhet och kunskap. Det framgår av manualen att nödvändighetsprövningen ska dokumenteras i en anteckning i Surfa2. Någon enhetlig lösning för hur denna prövning ska gå till och dokumenteras finns inte

⁶ Se nämndens uttalande den 11 december 2014 ”Polismyndigheten i Östergötlands läns behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten” (dnr 69-2014).

för mappstrukturen, som främst utgör en arbetsyta innan dokumentet kan delges i Surfa2. Bedömningen är att det i mappstrukturen inte finns samma behov av att senare kunna se *att, varför* och *av vem* en känslig personuppgift har ansetts vara absolut nödvändig.

7.3 Nämndens bedömning

Vid granskningen har nämnden funnit att det i mappstrukturen sker en omfattande behandling av personuppgifter. Behandlingen har i vissa fall också skett under en längre tid. Det måste därför finnas fungerande rutiner som säkerställer att känsliga personuppgifter, oavsett om dessa behandlas i Surfa2 eller i mappstrukturen, inte behandlas i strid med lag. Manualen för SUS och SURFA2 är ett första steg i rätt riktning för att uppnå detta men manualen är enligt nämnden inte tillräckligt utförlig.

Nämnden har i flera andra sammanhang förordat att rutiner införs som innebär att beslut om registrering av känsliga personuppgifter alltid ska fattas av särskilt utsedda personer samt att beslut ska dokumenteras och motiveras.⁷ Nämnden har i tidigare uttalanden förutsatt att rutiner för behandling av känsliga personuppgifter kommer att införas för den behandling som sker i mappstrukturen.⁸ Mot denna bakgrund är det därför särskilt anmärkningsvärt att Polismyndigheten nu bedömer att sådana rutiner inte behövs i mappstrukturen.

Nämnden uppmanar Polismyndigheten att inom ramen för det pågående reformarbetet vid myndigheten införa rutiner avseende nödvändighetsprövning och dokumentation även för mappstrukturen.

8. GALLRING AV PERSONUPPGIFTER

8.1 Rättsliga utgångspunkter

Uppgifter som *inte längre behövs* för något av de i PDL tillåtna ändamålen ska gallras (2 kap. 12 § 1 st. PDL). Därutöver finns tidsbegränsningar för bevarande av gemensamt tillgängliga uppgifter (3 kap. 14 § PDL). Dessa bestämmelser anger den *längsta tid* en uppgift får bevaras. Gallringsfristerna i PDL är tre eller fem år, beroende på vad uppgiften gäller.

8.2 Vad har granskningen visat

I Surfa2 gallras uppgifter automatiskt efter en viss tid, i enlighet med de gallringsfrister som finns i PDL. Tidpunkten för gallringen beror dels på om

⁷ Se exempelvis nämndens uttalande den 11 december 2012 ”Rikspolisstyrelsens rutiner för och kontroll av behandlingen av känsliga personuppgifter i det centrala kriminalunderrättsregistret, KUR” (dnr 231-2012).

⁸ Nämndens uttalande den 11 december 2014 ”Polismyndigheten i Östergötlands läns behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten” (dnr 69-2014).

uppgifterna är gemensamt tillgängliga eller inte, dels på vad uppgifterna gäller. I mappstrukturen gallras uppgifterna manuellt.

Nämnden har uppmanat Polismyndigheten att utveckla hur gallringsrutinerna ser ut för uppgifter i mappstrukturen.

Polismyndigheten har sammanfattningsvis uppgett följande. Varje ort har en undermapp, som är indelad per år. Varje ort ansvarar för gallringen i respektive ortsmapp. Personuppgifter som inte längre behövs ska gallras omedelbart. Mapper som är tre år gamla gallras i sin helhet. I de nationella projektmapparna ansvarar projektledaren för gallring.

Vid granskningen i Surfa2 uppmärksammade nämnden att det till personen i exempel 3 fanns tre dokument länkade. Två av dessa dokument var överflyttade från den tidigare särskilda undersökningen. Avseende det ena dokumentet hade gallringsfristen beräknats från det datum som fanns angivet på grundhandlingen. Gallringsfristen avseende det andra dokumentet hade dock beräknats från datumet då dokumentet flyttades över till nya särskilda uppgiftssamlingen.

Nämnden har uppmanat Polismyndigheten att utveckla hur gallringsfristens längd bör beräknas för uppgifter som flyttas över från en uppgiftssamling till en annan.

Polismyndigheten har i huvudsak angett följande. När uppgifter fördes över från den tidigare särskilda undersökningen sattes manuellt nya gallringsfrister. Eftersom de nya ändamålen för den särskilda uppgiftssamlingen innefattade de tidigare angivna ändamålen för den särskilda undersökningen var utgångspunkten att det ursprungliga datumet skulle sättas som utgångspunkt för gallringsfristens beräkning. Enbart en förändring i form utgör inte skäl att ändra registreringstidpunkten som gallringsfristen beräknas från. Beräkningen av gallringsfristen hade dock kunnat förändras exempelvis om ändamålet för den fortsatta behandlingen av uppgifterna var ett annat. Efter inspektionen beräknas gallringsfristerna – även för de dokument som finns i exempel 3 – på samma sätt, det vill säga från tidpunkten för den ursprungliga registreringen.

8.3 Nämndens bedömning

Nämnden har vid granskningen inte funnit några uppgifter som inte gallrats i tid. Mot bakgrund av att uppgifterna i mappstrukturen inte gallras automatiskt efter en viss tid vill nämnden betona vikten av att de beskrivna rutinerna avseende mappstrukturen upprätthålls och kontrolleras internt.

En viktig utgångspunkt bör vara att uppgifter som förs från en uppgiftssamling till en annan med liknande ändamål ska åsättas en gallringsfrist med utgångspunkt i den tidpunkt då behandlingen började i den första uppgiftssamlingen. Detta för att undvika att PDL:s gallringsfrister ska kunna kringgå. Nämnden konstaterar att Polismyndigheten numera har infört en sådan enhetlig gallringsrutin.

9. AVSLUTANDE SYNPUNKTER

De brister som nämnden iakttagit vid sin granskning är – vid sidan av ett för vitt formulerat närmare ändamål – framför allt av systematisk karaktär och kopplade till mappstrukturen. Nämnden vill dock betona att behandlingen av personuppgifter i huvudsak har skett i enlighet med PDL:s bestämmelser. Nämnden ser också positivt på att ett omfattande registervårdande arbete har genomförts vid Ekobrottskansliet.

10. BESLUT

1. Polismyndigheten anmodas att senast den 14 oktober 2016 till nämnden redovisa vilka åtgärder som vidtagits med avseende på de brister i mappstrukturen som nämnden nu påtalar.

2. Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Sigurd Heuman

I avgörandet har deltagit: Sigurd Heuman (ordförande), Barbro Thorblad, Cecilia Dalman Eek, Linnéa Darell, Berit Jóhannesson, Zayera Khan, Ewa Samuelsson och Mats Sander (enhälligt).

Föredragande: Catharina Sitte Durling

Expedition till:

Polismyndigheten

Kopia för kännedom till:

Ekobrottsmyndigheten

Datainspektionen